

अकारणः कारणं अनुष्ठानप्रयोजकं फलं तद्धीनः सुक्ष्मः अभयदानात्मकः भूतब्रह्मभवं स्वर्गादिउभयार्थमेव धर्माणं शमादीनां यज्ञादीनां च प्रवचनमप्ययनं वेदकृतं अतः रथुलधर्माद्यज्ञादेरन्यः सुक्ष्मधर्मोस्तीति भावः ॥ ३५ ॥ कुतः सुक्ष्मधर्मो दुर्ज्ञेयः यतो बहु निद्रवः समदशप्राजापत्यान् पशूनां लभते समदशः प्रजापतिः प्रजापतेराप्याइत्यादि विधयः श्रेयः साधनत्वेन हि सामुषदिशं तोऽहिंसा शास्त्रमुपसृद्धं तीत्यर्थः तर्हि तदप्रमाणमेवेत्याशंक्याह उपलभ्येति उक्षाणं वा वेदं वा क्षदंते महोक्षं वा महोजं वा श्रोत्रियायोपकल्पयेदिति श्रुतिस्तद्विहितो मधुपर्कगवालं प्रकृतैक आचारः मागमनागमद्वि ति वधिष्ठेति मंत्रलिगावगतो गवोऽसर्गविधित्वा द्विरुद्धोऽन्य आचारः तत्राऽनागमिति विशेषणत्वात् क्रत्वर्थं हिंसा विधेरहिंसा विधिर्ज्याया निगम्यते अनागस्तस्य प्राजापत्यपशुष्वपि तुल्यत्वादित्यास्तां तावत् ॥ ३६ ॥ यदुक्तमलकपद्मकादीन्यपण्या

अकारणो हि नैवास्ति धर्मः सुक्ष्मो हि जाजले ॥ भूतभव्यार्थमेवेह धर्मप्रवचनं कृतं ॥ ३५ ॥ सूक्ष्मत्वान्नसंविज्ञातुं शक्यते बहु निद्रवः ॥ उपलभ्यांतरा चान्यानां चारा नवबुध्यते ॥ ३६ ॥ ये च च्छिदंति वृषणान् ये च भिदंति नस्तकान् ॥ वहंति महतो भारान् बभ्रंति दमयंति च ॥ ३७ ॥ हत्वा सत्वा निखादंति तान् कथं न विगर्हसे ॥ मानुषा मानुषानेव दासभावेन भुंजते ॥ ३८ ॥ वधबंधनिरोधेन कारयंति दिवानि शं ॥ आत्मनश्चापि जानाति यदुःखं वधबंधने ॥ ३९ ॥ पंचेन्द्रियेषु भूतेषु सर्वसति देवतां ॥ आदित्यश्चंद्रमावायुर्ब्रह्माप्राणः क्रतुर्यमः ॥ ४० ॥ तानि जीवानि विक्रीय कान्तेषु विचारणा ॥ अजो भिर्वरुणो मेघः सूर्योश्चः दृथिवी विसृष्ट ॥ ४१ ॥ धेनुर्वत्सश्च सोमो वै विक्रीयैतन्नासिध्यति ॥ कातैलेकाघृते ब्रह्मन् मधुन्यप्यौषधेषु वा ॥ ४२ ॥ अदंशमशके देशे सुखं संवर्धिता न्यशून् ॥ तांश्च मातुः प्रियान् जानन्नाक्रम्य बहूधानराः ॥ ४३ ॥ बहुदंशकुलान् देशान्नयंति बहु कर्दमान् ॥ वाहसं पीडिता धुर्याः सीदंत्यविधिना परे ॥ ४४ ॥ नमन्ये भ्रूणहत्यापि विशिष्टा तेन कर्मणा ॥ कृषिं सा ध्वितिमन्यंते सा च वृत्तिः सुदारुणा ॥ ४५ ॥ भूमिं भूमिशयांश्चैव हंतिकाष्ठमयो मुखं ॥ तथैवानुहोयुक्ता न्समवेक्ष्य स्वजाजले ॥ ४६ ॥ अद्र्या इति गवां नाम कर्ण ताहं तु मर्हति ॥ महच्चकारा कुशलं वषंगां वाऽलभे तु यः ॥ ४७ ॥ कृषयो यतयोत्येतन्न दुषे प्रत्यवेदयन् ॥ गां मातरं चाप्यवधीर्दृषभं च प्रजापतिं ॥ ४८ ॥

निविक्रीणासीति तत्राह ये चेति नस्तकादनासागर्भात् वहंति वाहयंति ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ एतदेवाह नमन्ये इति ॥ ४५ ॥ भूमिशयान्सर्पादीन् अयोमुखं काष्ठं लांगलं ॥ ४६ ॥ अप्यायज्वमद्यादेव भागमिति श्रुतिप्रसिद्धमद्या इति गवां नाम नहंतुं शक्या अद्र्या इति योगात् गवामवध्यत्वं श्रौतमित्यर्थः च कारकतवात् आलभेत् हिंस्यात् पृषधो गालं भनिवेति पाठे गंगो जातीयां पृषधो बाणः लभन्स्पृशन्निव व्याघ्रभ्रांत्या निस्पृष्टो बाणो गविपतिनो न तु गवि विस्पृष्ट इत्यर्थः ॥ ४७ ॥ ४८ ॥